

.....
LYDIA SCHWARZ
.....

De KRUIS DRAAGSTER

ROMAN

.....
LYDIA SCHWARZ
.....

De KRUIS
DRAAGSTER

 Callenbach

1

Europa, in een verre toekomst

Donderdag 25 brumaire, in het jaar 331 Anno Illumini

'Dag van de fazant' (17 november)

Dikke mistflarden zweefden door de straten van mijn geboortestad en wikkelden zich ijskoud en vochtig rond mijn lichaam, alsof ze me wilden tegenhouden. Op deze koude novembermorgen leken de huizen door de mist nog grauwer en griezeliger dan ze bij helder weer waren.

Er stond ook nog eens een koude wind die recht in mijn gezicht blies. Ik dook weg in de kraag van mijn grijze 'winterjas', een waterafstotende overall die in feite niet meer was dan een dunne regenjas. De staat reikte die elk jaar aan ons uit.

Ik slaakte een zucht. Het zou zo fijn zijn om nu thuis in bed te liggen. Het weer leek het vandaag speciaal op mij te hebben gemunt.

Het weer is alleen maar de toestand van de atmosfeer, die zich uit in de vorm van zonneschijn, regen, wind, warmte, kou, bewolking of zelfs mist, hield ik mezelf voor. Daar hoeft je niet emotioneel van te worden. Je bent een apolloniër. Stel je niet aan!

Ik bleef even staan en haalde diep adem. De straten roken naar rotte, natte novemberbladeren. Ze lagen voor mijn voeten als een belofte: de winter komt eraan.

'Het lukt me wel!' mompelde ik. Ik rechtte mijn rug, hief mijn kin op en liep doelbewust verder, het weer trotserend.

De weg naar mijn school voerde door een smal straatje tussen het oostelijke deel van de stad en het centrum. In het straatje werden mijn passen langzamer. In de verte hoorde ik de stemmen van de andere studenten. Het was niet ver weg, ik kon dadelijk opwarmen. Ik versnelde mijn pas.

Toen greep iemand opeens, vanuit het niets, mijn rechterarm vast. Ik deinsde geschrokken terug, maar de hand liet me niet los. Integendeel, de greep werd steviger.

‘Wees niet bang,’ zei een hese stem in het halfduister van het straatje. De hand rond mijn mouw was vies en onverzorgd. Vol afkeer keek ik naar de walgelijk lange, gelige nagels. Toen ik ter hoogte van mijn elleboog twee indringende blauwe ogen zag die me vanuit een bebaard, ongewassen gezicht aankeken, wilde ik me het liefste losrukken.

In eerste instantie dacht ik dat de man op de grond zat, maar toen zag ik dat zijn benen onder de knie plotseling ophielden. Ik huiverde. Ik had nog nooit iemand met een lichamelijke beperking gezien. Bestonden dat soort mensen nog? En waarom zat hij hier, in dit donkere straatje? Het was veel te koud!

Mijn blik kruiste opnieuw de zijne. Het opvallende blauw van zijn ogen leek helemaal niet bij de rest van zijn uiterlijk te passen. Onder zijn ruige, donkere baard, die alle kanten op groeide, was een lachje te zien. Ondanks mijn angst kon ik niets anders doen dan teruglachen.

Hij zag er hongerig uit. Wilde hij me soms om eten vragen? Maar zelfs als ik iets bij me had gehad wat ik aan hem had kunnen geven... Hij had geen tas bij zich waarin hij iets kon vervoeren. Hij droeg alleen maar een vuile, gerafelde wollen jas waaraan een paar knopen ontbraken. Voordat ik kon bedenken wat hij wilde, zei hij: ‘Ik heb iets voor je.’

Ik keek even over mijn schouder om er zeker van te zijn dat hij het tegen mij had, en niet tegen een ander.

‘Voor mij?’ vroeg ik verbaasd. Weer werd ik getroffen door een onbehaaglijk gevoel. Kon ik niet beter weggrennen?

‘Ja! Het is speciaal voor jou.’ Zijn ogen fonkelden.

Hoe oud was deze man? Rond zijn ogen waren kraaienpootjes te zien, maar door al het vuil op zijn gezicht was zijn leeftijd moeilijk te schatten. Toen hij mijn hand vastpakte en er een briefje in drukte, zag ik dat zijn handen er, ondanks de rouwrandjes onder zijn nagels, jong uitzagen. Medelijden welde in me op. Toen keek ik naar het kleine stukje wit papier in mijn hand.

‘Lees het!’ sprak zijn hese stem indringend. Net zo indringend als zijn fascinerende ogen, die me in hun ban hielden.

Vol verbazing wilde ik het briefje openvouwen, maar hij hield me tegen door me stevig vast te pakken. ‘Nee! Niet hier!’

‘Hoe... Hoezo...’ zei ik aarzelend.

‘Lees het!’ zei hij nogmaals, zonder mijn vraag te beantwoorden. ‘En ga er dan naar op zoek! Je leven hangt ervan af!’

Ik huiverde opnieuw. Moest ik dit serieus nemen? *Ach, het is waarschijnlijk gewoon een arme vreemdeling die verdwaald is in onze kleine, schone stad*, dacht ik, al paste die veronderstelling niet bij zijn ernstige woorden en indringende blik.

‘Wie ben je?’ vroeg ik.

Hij keek zenuwachtig over zijn schouder. ‘Loop snel door!’ droeg hij me op. Zijn stem klonk nog iets strenger.

Dat hoefde hij me niet nog een keer te zeggen. Ik klemde mijn vingers rond het briefje in mijn linkerhand. Na een laatste, verlegen blik op zijn geheimzinnige gezicht draaide ik me om en liep snel naar mijn school, het *humanium* dat aan het einde van de straat af en toe tussen de nevelflarden te zien was. Met ferme passen liep ik verder.

Toen ik een paar tellen later over mijn schouder durfde te kijken, was de gestalte al door de mist opgeslokt.

Ik huiverde, trok mijn schouders op en liep snel verder naar het gebouw waar ik mijn dagen doorbracht.

De grote klokkentoren van het hoofdgebouw doemde op uit de grijze mist. Het late herfstweer had ons zo in zijn greep dat ik de spits van de toren niet eens kon zien. Achter de rechthoekige toren lag het langwerpige gebouw waar ik al vier jaar lang lessen volgde.

Ik liep de tien uitgesleten marmeren traptreden op en bleef onder de boog van de toren staan. Vanaf hier voerde een houten portaal naar het hart van het indrukwekkende gebouw. In het massieve, imposante hout dat al eeuwenlang de kozijnen vulde, waren ragfijne motieven uitgesneden. Kunstige rozetten en geometrische figuren kringsden rond houten zuilen.

Ik hield mijn rechterduim omhoog en drukte die tegen de scanner naast de zware deur. Nadat mijn gegevens waren gecontroleerd ging de machtige deur zoemend open en mocht ik het hart van het onderwijsinstituut betreden.

Toen onze voorouders uit een ver verleden het *humanium* bouwden, was het ongetwijfeld hun bedoeling dat bezoekers zich heel erg klein zouden voelen. Het hoge, gewelfde plafond van de entreehal rustte in de hoeken op vier machtige marmeren zuilen, met tussen telkens twee zuilen een rondboog.

Midden op het gewelfde plafond, op een plek waar je ze onmogelijk over het hoofd kon zien, waren vier grote schilderijen aangebracht die de pijlers van het Europese Rijk uitbeeldden. Een grote witkopzeearend liet zich met gespreide vleugels meevoeren door een

denkbeeldige wind, zijn klauwen en snavel in de aanslag alsof hij elk moment kon aanvallen. De koning van de lucht symboliseerde de vrijheid.

Naast de arend had zich een welgevormde vrouw in een blauwe toga neergevlid. Ze had lang en golvend bruin haar dat om haar heen leek te zweven, en hield een winkelhaak in haar bleke, koude handen. Dat was het teken voor gelijkheid.

Door de woeste, bonte kleurenpracht naast die Griekse schoonheid moest je bijna met je ogen knippen. Het was een regenboogvlag, het symbool voor verdraagzaamheid.

De schildering daarnaast, die in fijne penseelstreken was aangebracht, viel daarbij bijna in het niet. Het was een kleine, witte vogel met een olijftakje in zijn snavel. Een vredesduif.

Vrijheid, gelijkheid, verdraagzaamheid en vrede. Op deze vier pijlers rustte ons hele staatsbestel. Ons vrije Europa.

Het bleef me verbazen dat ik elke keer weer onder de indruk was van dit kunstwerk.

Aan het plafond hing een overdreven grote kroonluchter die de deftige uitstraling van de entreehal versterkte. De spiegelgladde vloer was in een zwart-wit schaakbordmotief gelegd en het zonlicht viel door de boogvensters met kleine ruitjes op de fundamente van onze maatschappij. Zo werden onze alomtegenwoordige, almachtige waarden benadrukt en werden wij studenten herinnerd aan ons doel: het optimaal ontwikkelen van ons intellect. Wie voor de nobele en verantwoordelijke apollinische levensweg koos, moest zeven niveaus van zelfontplooiing doorlopen. Ik zat er middenin.

Ik stond zo te mijmeren over fundamentele uitgangspunten van onze burgermaatschappij waarin de geest centraal stond, dat ik helemaal vergat dat ik hier niet alleen was.

Langzaam belandde ik weer met beide benen op de grond. Om me heen wemelde het van de studenten die, net als ik, allemaal een staat van verlichting wilden bereiken en om die reden voor een leven van orde en regels hadden gekozen. Bij alle werkstations stonden studenten die door middel van een duimafdruk hun gegevens laadden, hun rooster controleerden, hun lijsten aanvulden of opzochten hoeveel lessen ze nog moesten volgen voordat ze het volgende niveau van zelfontplooiing zouden bereiken.

Deze voorname hal was gevuld met gefluister, geschuifel van

voeten en het gegiechel van jonge meisjes en jongens die nog niet wisten dat het leven een ernstige zaak was.

Bij de grote, brede trap aan de linkerkant van de hal stond een groepje armoedig geklede alternatievelingen die voor het gemak *peacemen* werden genoemd. Zij vonden met name verdraagzaamheid en vrede belangrijk, en uit naam van die verdraagzaamheid werden ze gedoogd. Hun sloffende manier van lopen en hun versleten, kakelbonte kleren vormden echter een groot contrast met de eenvoudige, maar nette kleding die de andere studenten geacht werden te dragen. Alle schakeringen van grijs, donkerblauw en onderdanig groen waren toegestaan, en bij dat voorgeschreven uiterlijk hoorde ook een keurig kapsel. Voor de peacemen lag dat heel anders.

Zij hadden lang haar dat in ruige dreadlocks onder hun vilten mutsjes uitstak, zodat je vaak niet eens zag of je een jonge vrouw of man voor je had, en hun broeken hingen vaak tot op hun knieën. Precies zo'n type stond nu ook op de onderste tree. Zijn – of haar? – ongezond ogende gezicht zag er onder de lange, pluizige lokken bleek uit. Het was alsof die persoon voelde dat ik naar hem of haar keek, want opeens keek hij of zij terug, recht in mijn ogen. Geïrriteerd en prikkelbaar draaide ik me om. Ik wilde niets met die beruchte onruststokers te maken hebben.

De peacemen stonden bekend om hun veelvuldige demonstraties. Ze demonstreerden tegen het collegegeld, tegen de armoede in het algemeen en tegen elke vorm van onrecht. Ik snapte alleen niet waar ze in ons onderwijsinstituut onrecht dachten te zien. Tegenwoordig was onze maatschappij immers volledig op rechtvaardigheid gebaseerd!

De leiding van het humanium reageerde vaak mismoedig fronsend op de eisen van de peacemen. Doordat niemand hen echt serieus nam, liepen hun protesten doorgaans op niets uit, en het groezelige, parasitaire groepje werd net zo geduldig gedoogd als een koe een vlieg in haar oog verdraagt. Je kwam niet van hen af, maar je raakte vroeg of laat aan hen gewend.

Nu ik me weer van mijn omgeving bewust werd, voelde ik opnieuw de druk van het stukje papier tegen de palm van mijn linkerhand. Ik bleef midden in de entreehal staan en vouwde het opvallend schone papiertje open dat de bedelaar me had gegeven. Er stond een plusteken op. Nee, het was geen plusteken. Ik fronste mijn voorhoofd. Het teken was zo netjes op het papier gezet dat het wel meer

moest zijn dan een wiskundig symbool. De verticale lijn was langer dan de horizontale. Hoe heette zo'n teken? Ik groef in mijn geheugen naar de juiste term.

'Dat is een kruis!' mompelde ik verrast.

Sinds mijn kindertijd kende ik het kruisteken alleen maar als een soort belediging. Vandalen kalkten het op muren en tieners vormden met hun vingers een kruis wanneer ze elkaar uitscholden.

Waarom had die man met die blauwe ogen me een briefje met zo'n onfatsoenlijk teken gegeven en er ook nog zo'n ophief over gemaakt? Ik voelde een steek van teleurstelling.

Ik vouwde het stukje papier verder open en las de boodschap die in een zwierig handschrift op het witte papier was geschreven:

U zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u bevrijden.

Hoewel ik de betekenis niet meteen begreep, trof die zin me als een mes in mijn hart. Mijn maag trok samen en een onverklaarbare angst overviel me. Waarheid? Wat was dat?

Een van de vaste grondregels van onze studie, die we keer op keer moesten herhalen, luidde: 'Er bestaat geen absolute waarheid.' Hoe kon ik door iets worden bevrijd wat helemaal niet bestond? *Wat is waarheid*, vroeg ik me af. Ik besloot bij de eerstvolgende gelegenheid in de bibliotheek op te zoeken wat er onder dit begrip werd verstaan.

'Anna!' onderbrak een hese, diepe stem achter me mijn gepieker. Ik kromp ineen en draaide me met een ruk om.

2

Van pure schrik viel het papiertje uit mijn hand. Ik liet me op mijn knieën zakken, zodat ik het kon oprapen voordat degene die me had aangesproken kon zien wat erop stond, maar dunne, donkere vingers grepen er eerder naar dan ik. Ik keek op en zag twee rijen stralend witte tanden in een lachend gezicht.

‘Felix!’

‘Anna Tanna!’ Hij was de enige die me zo noemde. ‘Waar loop jij nu mee rond?’

Verlangend stak ik mijn hand uit naar het papiertje, maar Felix had er al een blik op geworpen en het berichtje gelezen. Op zijn donkere voorhoofd verschenen diepe rimpels.

‘Waar heb je dit vandaan?’ vroeg hij aan me.

‘Dat heb ik eerder vandaag van een of andere vent gekregen,’ antwoordde ik ontwijkend.

‘O ja?’ riep hij uit. ‘Hangt er buiten een of andere vent rond die onschuldige jonge meisjes onfatsoenlijke tekens en geheime boodschappen toestopt?’ Hij schudde zogenaamd meewarig zijn hoofd.

‘Hoezo, onschuldige jonge meisjes?’ zei ik verontwaardigd.

Felix Livingstone was twintig, net als ik, maar gedroeg zich soms als een man van veertig. We waren op hetzelfde moment aan onze studie begonnen, en om een of andere onverklaarbare reden had hij zich vanaf de eerste dag over me ontfermd. Als verlegen meisje van zestien had ik hem meteen vertrouwd en het helemaal niet erg gevonden dat hij de leiding nam. Mijn grote zwakheid was dat ik nooit lang boos op hem kon blijven. Hij was een straaltje zonneshijn in mijn vaak zo sombere wereld.

Zijn ontembare, pikzwarte kroeshaar stond alle kanten op. En vooral wanneer hij onbevangen lachte, viel zijn donkere huid me op. Die had bijna dezelfde kleur als zijn haar en vormde een scherp contrast met zijn stralend witte tanden. Twee oorbellen en een gouden ketting maakten zijn outfit compleet. Daardoor voldeed hij niet hele-

maal aan de kledingvoorschriften, die bepaalden dat we er allemaal hetzelfde uit moesten zien. Felix had de makers van die regels echter wijsgemaakt dat zijn kapsel een uiting was van zijn cultuur en dat de leden van zijn stam hun haar niet kort mochten knippen. Ik was niet op de hoogte van de gebruiken in het Land van de Middagzon, maar uit de vrolijke knipoog in mijn richting had ik kunnen opmaken dat hij het niet helemaal serieus meende.

Felix kon geen moment stilstaan en leek in plaats van botten springveren in zijn lijf te hebben. Meestal wipte hij ritmisch op de bal van zijn voet op en neer of sprong hij in het rond als een kwikstaart die zijn achterste niet kon stilhouden. Zijn tong was ook al niet te temmen. Zijn voortdurende gebabbel en gehuppel werkten me soms op de zenuwen, maar omdat ik veel te drukbezet en te verlegen was om nieuwe vrienden onder de andere studenten te maken, was ik meestal blij met zijn gezelschap.

Felix was vier jaar geleden in het kader van een uitwisselingsprogramma naar het Europese Rijk gekomen en had binnen de kortste keren de taal geleerd, waardoor zijn landgenoten groen hadden gezien van jaloezie. Hij leek voor leren in de wieg gelegd te zijn. Ik zat te zweten boven mijn boeken en vond het nog moeilijker om de deugden in de praktijk te brengen, maar hij was in zijn element en had geen enkele moeite met de lessen en de oefeningen.

‘Wees niet bang, Anna Tanna. Hier.’ Hij gaf me het briefje terug. ‘Daar wordt een onschuldig jong meisje echt niet door verpest. Ik zal het niet verder vertellen, maar als ik jou was, zou ik dat teken aan niemand anders laten zien. Je wilt toch niet de aandacht trekken en het risico lopen dat je een slechte beoordeling krijgt?’

Ik voelde dat ik begon te blozen, maar ik probeerde mijn gevoelens te onderdrukken. Het was niet goed wanneer anderen konden zien hoe ik me voelde. Diep vanbinnen ergerde ik me aan zijn broederlijke advies, maar dat durfde ik niet te laten merken.

‘Kom mee, Anna Tanna! We moeten tijdens het eerste uur Geschiedenis niet te laat komen.’

Die opmerking zette me weer met beide benen op de grond. Ik stak het briefje in de zak van mijn broek.

Vandaag hadden we voor het eerst het vak Geschiedenis. Ik wilde al heel erg lang weten hoe onze maatschappij zo’n doordacht en goed functionerend geheel had kunnen worden. Al sinds mijn vroege jeugd was ik geboeid door de tijd van onze voorvaderen, toen vlieg-

tuigen het luchtruim hadden doorkruist en de straten vol files hadden gestaan. Ook had ik belangstelling voor de verhalen over de Grote Pest, een aandoening aan de luchtwegen die gedurende tientallen jaren talloze slachtoffers onder de bevolking had gemaakt. Eindelijk zou ik daar meer over horen.

Naast ons hoofdvak, dat ons klaarstoomde voor het volgende zelfontplooiingsniveau, mochten we elk jaar ook een vak kiezen dat ons interessant leek en waarmee we onze algemene ontwikkeling konden verbreden. Zulke bijvakken telden minder zwaar mee dan de hoofdvakken en werden daarom pas in het tweede halfjaar aangeboden.

Een jaar geleden had ik de module Orde gevolgd en met veel hantien en wurgen het eerste zelfontplooiingsniveau bereikt. Inmiddels was ik begonnen aan mijn tweede module, Zelfbeheersing, maar ondanks al mijn goede voornemens werd ik er erg gespannen van. Als ik al zo veel tijd nodig had gehad om me Orde eigen te maken, had ik vast eeuwen nodig voor Zelfbeheersing. Inmiddels wist ik hoe ik mijn gezicht in de plooi moest houden en hoe ik mijn gebaren zo effectief mogelijk kon gebruiken, maar ik had nog een lange weg te gaan. Het leek me fijn om voor de afwisseling een vak te volgen waarvoor ik alleen mijn hersens hoefde te gebruiken.

‘... wilde ik nog even controleren of we echt alleen dit hoeven te doen. Maar ik weet niet waar het lokaal is,’ kletste Felix. Ik had niet naar hem geluisterd.

‘Anna Tanna, in welk lokaal moeten we zijn?’

Ik schudde even met mijn hoofd, pakte mijn *goggles* uit de binnenzak van mijn jas, klapte hem open en zette hem op mijn neus. Met behulp van deze speciale bril konden we alle informatie opvragen die we voor onze lessen nodig hadden en konden we zien wie er op een bepaald moment online waren. Ook kon je dankzij de spraakbesturing aantekeningen maken. Iedere student die zich bij het humanium inschreef, kreeg gratis zo’n bril, en vanaf dat moment was het een onafscheidelijke metgezel die de communicatie en het leren een stuk gemakkelijker maakte.

Vroeger was de bril vrij beschikbaar geweest, maar veel mensen hadden er misbruik van gemaakt en de greep op de werkelijkheid verloren. Om die reden was een groot deel van de apparaten vernietigd. Het restant werd tegenwoordig uitsluitend gebruikt voor onderwijs en wetenschap, en met beleid.

‘Lokaal module Geschiedenis,’ mompelde ik. Op de display voor mijn ogen verscheen het lokaalnummer: 056. Ik noemde het aan Felix, die me meetrok en met grote passen voor me uit liep, terwijl hij ondertussen verderging met het verhaal waaraan hij eerder was begonnen.

Zijn zus was net zestien geworden, hij vond het jammer dat hij niet op haar beslissingsfeestje zou kunnen komen. *Bla, bla, bla*, dacht ik.

Terwijl Felix vertelde over de gebruiken van zijn stam, herkende mijn goggles zijn stem en verscheen er een kleine afbeelding van hem op de display. Geweldig. Nu kreeg ik hem dus letterlijk niet meer uit mijn hoofd.

‘Waar moeten we eigenlijk zijn?’ probeerde ik zijn woordenstroom te onderbreken.

‘Vast ergens in de catacomben. Kom mee, Anna Tanna!’

Hoe kwam het dat hij de weg zo goed kende?

‘Ze lopen dan vast allemaal in erg bonte kleren rond,’ vertelde hij verder, ‘en mijn zus heeft ongetwijfeld weer een aanvaring met mijn vader. Die vindt altijd dat ze zich veel te uitdagend kleedt.’

Ik probeerde me een voorstelling van zijn kleurige geboortedorp te maken, maar ik zag alleen maar grijze wanden op mijn display voortbijtrekken. Ondertussen liepen we met snelle passen een gang door en daarna twee trappen af.

‘Is jullie beslissingsfeest net zoals dat van ons?’ durfde ik te vragen, hoewel ik wist dat er op mijn vraag opnieuw een stortvloed van woorden zou volgen.

Felix stelde niet teleur. ‘Natuurlijk, Anna Tanna. Voor zover ik weet, gelden de regels voor de hele wereld.’

Ik fronste. Het beslissingsfeest was, na het naamgevingsfeest dat kort na de geboorte werd gehouden, de belangrijkste gebeurtenis in onze jonge levens. Op dat moment mochten we kiezen voor de apollinische of de dionysische levensweg. De dionysische levensweg betekende een bestaan vol religieuze gebruiken, plechtigheden en opwindende feesten ter ere van de natuurgoden die je na een opleiding als priester of priesteres ging dienen. Wie voor een apollinische levensweg koos, wachtte een leven vol regels en orde, dat aantrekkelijk was door de zekerheden en de grenzen, die regelmaat beloofden. Wie ijverig was en hard werkte, kon na de zeven niveaus van zelfontplooiing uiteindelijk volledige verlichting bereiken. Iedereen had, in overeenstemming met onze basisprincipes, de vrijheid om voor een van deze twee wegen te kiezen.

Ik slaakte een zucht. Voor mij was de keuze altijd al zonneklaar geweest: de apollinische levensweg. Ik vond de duidelijke regels prettig en werkte graag hard, al moest ik behoorlijk fronsen wanneer ik dacht aan alle moeite die ik moest doen om de punten voor Zelfbeheersing te halen die ik nodig had om het volgende zelfontplooiingsniveau te bereiken. Ik studeerde al vier jaar en zat nog maar in het tweede niveau. Ik onderdrukte weer een zucht.

Beheers je, meid! sprak ik mezelf moed in. Ik rechtte mijn schouders en vermande me.

Felix was nog altijd bezig aan zijn opgewekte monoloog en snelde ondertussen doelbewust door de gangen. Ik kon hem amper bijhouden. Ik was een meter zeventig, hij was een hoofd groter dan ik.

We liepen het souterrain in en sloegen daar een paar keer de hoek om. Ten slotte zagen we aan het einde van een donkere gang een open deur. Ik zocht op mijn goggles het lesrooster op. Na Geschiedenis had ik 'Psychologie van de zelfbeheersing', maar de pauze tussen de twee lessen was maar kort, en ik had geen idee hoe ik vanuit deze uithoek van het gebouw het lokaal voor Psychologie moest vinden. Gelukkig had de goggles een ingebouwd navigatiesysteem, zodat ik zonder Felix niet hoefde te verdwalen.

Ik deed regelmatig aan sport, maar toch was ik een beetje buiten adem toen ik achter Felix aan naar binnen liep. Er waren zo'n dertig studenten aanwezig, en behalve de voorste rij waren alle plaatsen bezet. Er zat voor ons niets anders op dan helemaal vooraan te gaan zitten, en omdat de vloer van het lokaal opliep, net als in een hoorzaal, keken de anderen op ons neer. 'Geweldig,' mompelde ik toen ik plaatsnam naast Felix, die uiterst bedaard zijn bonte jas uittrok.

Tot nu toe had ik nog niet opgezocht hoe onze docent heette. Een goede *humanitus perfectus* was het belangrijkste wat er was. Een *humanitus perfectus* was een leraar die alle zelfontplooiingsniveaus had doorlopen. Pas wanneer hij of zij de opleiding met succes had afgesloten, mocht deze leraar de verzamelde kennis op de weetgierige studenten loslaten. De meeste *humaniti perfecti* waren dan ook minstens vijftig.

Ik mompelde tegen mijn bril: 'Geschiedenis, *humanitus perfectus*.' De gegevens verschenen meteen op mijn display.

'Adonis Magellan,' luidde de informatie, maar dat was dan ook het enige. Geen geboortedatum, geen foto. Meestal werden de belangrijk-

ste gegevens en prestaties van de kandidaat vermeld, met speciale aandacht voor bijzondere verrichtingen. Vreemd.

Ik legde mijn rechterduim op de daarvoor bestemde knop van het werkstation in mijn lessenaar. Het systeem startte automatisch en de computer scande mijn gegevens. De display van mijn goggles werd overgezet op mijn beeldscherm en ik stak mijn bril voor later gebruik in mijn haar. Nadat ik alle opgaven en het rooster van die dag had geopend, bladerde ik geconcentreerd door de verschillende documenten.

Daardoor ontging het me dat er iemand naar binnen liep, de deur dichtdeed en rustig naar de kathedr liep.

‘Dat kan niet!’ zei Felix minachtend in zichzelf. Hij mompelde iets wat ik niet kon verstaan.

Ik was ondertussen verdiept in een psychologisch artikel over ‘de inmiddels uitgeroeide bipolaire stoornis’ en zat met mijn gedachten bij de ‘ultra rapid cycling’, de cyclus van stemmingswisselingen waaraan de patiënten met die stoornis hadden geleden. Daardoor had ik niet in de gaten dat de les inmiddels was begonnen met het afvinken van de presentielijst.

Totdat een fraaie, diepe stem mijn oor bereikte: ‘Is Anna Tanner aanwezig?’

Ik schrok op. Voor me stond een jonge man die met zijn gebruide handen op mijn lessenaar leunde. Ik moest mijn hoofd in mijn nek leggen om hem aan te kunnen kijken. Zodra mijn blik op zijn fijn gevormde, zwarte wenkbrauwen viel, voelde het alsof een vurige vuist me midden in mijn maag trof.

Mijn hart sloeg een slag over.

Dit was geen mens. Hij leek wel een Griekse god, die zo van de Olympus naar de aarde was gekomen.

Donkere, honingkleurige ogen keken me aan vanuit een lichtgebruind gezicht, het mooiste gezicht dat ik ooit had gezien. Boven die fijne wenkbrauwen zag ik een hoog voorhoofd en zwart, kortgeknipt haar. De mannelijke trekken werden verzacht door een aristocratisch rechte neus en een kleine mond met lippen die zo zinnelijk waren dat een vrouw er jaloers op zou worden. Een kuiltje in zijn kin maakte zijn hoekige, gelijkmatige gezicht helemaal af. Hij droeg een montuurloze bril die ongetwijfeld als modeaccessoire was bedoeld en die zijn jeugdige trekken iets ernstigs gaf.

Wie was deze man? Hij leek nog niet eens oud genoeg om het derde

niveau te hebben afgerond. Wat moest deze student van me? Het brandende gevoel in mijn maag breidde zich langzaam uit naar de rest van mijn lichaam. Mijn hart bonkte. Mijn handen kriebelden.

‘Anna Tanner?’

Ja, zo heette ik. Ik was alleen niet in staat om ja te knikken, laat staan een woord uit te brengen. Ik deed mijn best om het vuur in mijn aderen in toom te houden en deze ongewone gevoelens uit te bannen. De warmte die uit mijn handen wegtrok, steeg op naar mijn wangen. Mijn gezicht gloeide en mijn handen veranderden in ijsklompjes. Ik leek elk besef van ruimte en tijd te verliezen.

Ik, met mijn wetenschappelijke instelling, geloofde echt niet in bovennatuurlijke wezens, maar deze gestalte had iets onaards. Het susde in mijn oren. Verward kneep ik mijn ogen dicht.

Pas toen ik Felix’ elleboog tussen mijn ribben voelde, deed ik mijn ogen weer open en onderdrukte ik uit alle macht het duizelige gevoel dat me overviel. Zoals altijd wanneer ik me onzeker voelde, wierp ik Felix een vragende blik toe, maar in zijn ogen was alleen een ondeugend gefonkel te zien.

Ik richtte mijn blik weer op die levendige, honingkleurige ogen, waarin een geamuseerd vonkje te zien was. Had ik een openbaring beleefd? De hoeken van die mond, van die o zo volmaakte mond, krulden omhoog. Ik sloeg opnieuw mijn ogen neer. Elke seconde leek eeuwen te duren.

‘Ben jij Anna Tanner?’ vroeg hij langzaam en nadrukkelijk.

‘Ja,’ zei ik met een schor, krakend stemmetje. Geschrokken probeerde ik te slikken. Ik durfde deze medestudent niet langer recht aan te kijken, maar ik kon niet voorkomen dat ik een bewonderende blik wierp op zijn atletische schouders in zijn grijze en ongetwijfeld peperdure pak.

Meestal gingen de paar rijken die in ons *part* woonden naar particuliere scholen. Waardoor was hij hier beland? Voordat ik mijn gedachten op een rijtje kon zetten, had hij zijn handen van mijn lesenaar gehaald en was hij teruggelopen naar de kathedr.

‘Dat kan niet,’ siste Felix nogmaals. ‘Die vent kan nog geen humanus perfectus zijn, hij is nog geen dertig.’

Ik haalde diep adem. Het voelde alsof ik dat eeuwen geleden voor het laatst had gedaan. De woorden van Felix drongen niet echt tot me door omdat op dat moment een symfonie van klanken mijn oren binnendrong: ‘Goed, nu we allemaal aanwezig zijn...’ Het

adembenemende wezen wierp me een korte, geamuseerde blik toe. Ik schudde bijna onmerkbaar mijn hoofd. Mijn lichaam leek nog altijd onder stroom te staan. Wat was er toch met me aan de hand? '... kunnen we beginnen.'

Eindelijk drong het met een schok tot mijn benevelde brein door: deze man, deze openbaring van een man, was niemand minder dan onze nieuwe *humanitus perfectus*. En Felix had gelijk. Zo'n jonge man kon de zeven niveaus van zelfontplooiing nog niet hebben doorlopen. Dat kon gewoon niet!

Dat hij perfect moest zijn, bleek wel uit zijn uiterlijk, waarin geen spoor van genetische afwijkingen te zien was. Maar hoe kon hij op zo'n jonge leeftijd al een staat van verlichting hebben bereikt?

'Adonis Magellan,' fluisterde ik. Nog nooit had een naam zo goed bij iemand gepast. Hij was echt een adonis die uit de godenwereld was gekomen om ons stervelingen iets bij te brengen.

'Ja?' De lange man draaide zich bij wijze van antwoord op mijn zachte woorden zwierig om. Kon het nog *gênanter*? Het was wel duidelijk dat ik bij de lessen Zelfbeheersing helemaal niets had geleerd.

Ik meende een onderdrukt gegiechel in de achterste rijen van onze doorgaans zo onverstoorbare klas te horen. Opeens kreeg ik het bloedheet.

'Niets,' fluisterde ik. Snel keek ik naar mijn beeldscherm. Mijn hart bonsde hevig. Toen ik even naar Felix keek, lachte hij zijn witte tanden bloot. Aan hem had ik ook niets.

'Wat is er?' siste ik naar hem.

'Niet te geloven,' antwoordde hij. 'Zie je dat gezicht van hem?'

En of ik dat zag... 'Ja, en?'

'En dan heet hij ook nog Adonis!' Felix lachte zacht. 'Arme jongen! Dat is echt de sufste naam die ik ooit heb gehoord. Zijn ouders waren zeker niet goed bij hun hoofd, zo noem je je kind toch niet?'

Adonis keek op van zijn notities, geïrriteerd door het gefluister op de eerste rij. 'Is er iets?' vroeg hij op luide toon.

Ik schudde heftig en zonder iets te zeggen mijn hoofd, en Felix zei snel: 'Neuh... Alles is oké.' Hij gaf me een knipoog. Het liefst was ik weggekropen onder mijn lessenaar. En Felix kon wat mij betreft naar de maan lopen, dan was ik van hem af. Naar de maan lopen... Dat was een leuke ouderwetse uitdrukking. Voor de rijkste mensen van onze wereld betekende de maan een weekendje weg.

In de volgende paar minuten deed ik mijn uiterste best om me te

concentreren en niet aan vloeibare honing te denken, maar elke keer dat ik in de richting van die schitterende verschijning keek, viel het me zwaarder. Ik probeerde mijn wilde, onbeheerste gedachten in te tomen door te denken aan iets minder gevaarlijks, zoals de tekst over bipolaire stoornissen en de opdracht voor Psychologie die ik samen met Felix moest maken, maar dat hielp maar even. De warme stem van Adonis leidde me zo af dat ik helemaal vergat hoe ik analytisch moest denken. Ik hing aan zijn lippen alsof hij de waarheid verkondigde.

De waarheid?

Onrustig schoof ik heen en weer op mijn stoel. Wat was er vandaag toch met me aan de hand?

‘Dames en heren.’ Zijn stem klonk als chocoladetaart met slagroom. ‘Welkom bij het vak Geschiedenis. Hier leren jullie hoe onze maatschappij is ontstaan en horen jullie meer over de indrukwekkende prestaties van onze voorvaderen, die aan de wieg stonden van het huidige Europese Rijk en onze wereldorde.’

Zijn prachtige gezicht bleef strak als een masker, maar hij sprak zo geestdriftig en zette zijn woorden met zulke levendige gebaren kracht bij dat ik me er klein en nietig door voelde. Zou het me ooit lukken om alle zeven niveaus te doorlopen? Of zou ik voor altijd aan het humanium blijven studeren, totdat ik zo oud en grijs was dat ze me rechtstreeks vanuit dit gebouw naar de begraafplaats konden dragen? Waarom dacht ik zulke sombere dingen? Voor de tweede keer die dag rechtte ik mijn schouders en zei ik tegen mezelf dat ik me niet moest aanstellen.

‘Het jaar 0 Anno Illumini is ingevoerd om het volk te eren, en daarmee bedoel ik de moedige mannen en vrouwen die in het westen van het Europese Rijk in opstand kwamen tegen de tirannieke heersers die hen onderdrukten. Ze maakten korte metten met het absolutisme en de bijbehorende privileges waarvan alleen maar een klein deel van de bevolking had kunnen profiteren. De strijd om mensenrechten en democratie duurde tientallen jaren, maar uiteindelijk kwam het volk aan de macht.

Al vóór het jaar nul waren er vooruitstrevende denkers die schreven over de natuurlijke rechten van de mens en die vonden dat de mens, de maat van alle dingen, het middelpunt van het wereldbeeld en de politiek moest zijn. Ook toen eiste men al dat de regering het volk zou dienen, maar pas in het jaar nul werd dankzij daadkracht en

gezond verstand de basis gelegd en werd vrijheid voor alle volkeren realiteit.'

Zijn woordenstroom zweefde door het lokaal en leek dat tot in de hoeken te vullen. Ik was bijna ongemerkt op het puntje van mijn stoel gaan zitten om maar niets te hoeven missen.

'Vanaf dat moment gold er een nieuwe tijdrekening en gebruikten we in onze maatschappij de Republikeinse Kalender. Maanden werden niet langer naar Romeinse keizers en goden genoemd. Zo werd 19 juli bijvoorbeeld 1 thermidor, de dag van het koren – jullie weten natuurlijk dat al onze dagen naar planten, dieren of werktuigen genoemd. Het is duidelijk dat de moedige en vastberaden daden van onze voorouders de nodige invloed hebben gehad. Ook nu merken we dat in ons dagelijks leven.'

Hij bleef bijna in gedachten verzonken achter zijn kathedraal staan.

Ik wist al dat de oude namen van de maanden alleen nog in de literatuur werden gebruikt, maar ik had niet geweten dat we de nieuwe naamgeving te danken hadden aan daadkracht, nuchterheid en gezond verstand.

Ik keek naar mijn beeldscherm. Het was vandaag 25 brumaire. Ik had nog nooit zo goed op de datum gelet.

Vanaf de vierde rij merkte een stem nieuwsgierig op: 'Wat was er vóór het jaar nul? Ik bedoel, er moet een reden zijn geweest dat de revolutie zo'n grote invloed had.'

Adonis Magellan keek de klas aan, een beetje ontstemd omdat hij tijdens zijn enthousiaste monoloog was onderbroken.

'Wat een arrogante...!' mompelde Felix bijna onverstaanbaar. Ik wierp hem een felle blik toe.

'Wat er daarvoor was?' herhaalde de humanitus perfectus. Op zijn smetteloze voorhoofd verscheen de eerste aanzet van een frons, alsof hij ingespannen nadacht. 'Stel je een duistere, grauwe tijd voor,' zei hij op gedragen toon. Dat was niet moeilijk. Ik wist alles van duistere tijden.

'De donkere middeleeuwen. De glans van het oude Rome was al lang verbleekt. De mensen leefden in angst, verblind door bijgeloof. Onder het juk van koningen en pausen.'

Wat was een paus? Ik fronste mijn voorhoofd. Het niveau van deze les was hoog. Ik zou al die onbekende begrippen later in de bibliotheek moeten opzoeken.

Adonis kwam langzaam weer op stoom. 'Maar dankzij het ver-

stand werden de vier basisprincipes voor onze maatschappij gelegd: vrijheid, gelijkheid, verdraagzaamheid en vrede. Voorheen zat de wereld gevangen onder een sluier van bijgeloof en rituelen, maar de moedige denkers zorgden voor bevrijding. De oudheid werd herontdekt. De erfenis van het oude Rome en de Grieken kreeg opnieuw betekenis. In de kunst, de architectuur en de filosofie vond een wedergeboorte van de oude waarden plaats. Onze moderne staatsinrichting is niet voor niets gebaseerd op de oude democratie van de Grieken. Het was het begin van een nieuwe wereldorde. Vrijheid, gelijkheid en een streven naar geluk werden een recht voor ieder mens. Het volk had vanaf dat moment vrijheid van religie, vrijheid van vergadering en vrijheid van meningsuiting. Het was het begin van het tijdperk van de mensen- en burgerrechten.'

Hij vertelde erg lang over de mensenrechten, telkens weer in verband met de vier pijlers en hun invloed op onze maatschappij, en hij werd geen enkele keer onderbroken. De belangstelling van de studenten voor zijn pakkende voordracht was bijna tastbaar, en ze leken zijn woorden allemaal op te zuigen.

'Om de mensenrechten beter te kunnen bestuderen, gaan we volgende week op excursie naar de hoofdstad van ons part. We bezoeken het regeringsgebouw en bekijken daar een exemplaar van de verklaring van de mensenrechten.'

Mijn hart klopte opgewonden. We kwamen niet vaak buiten onze eigen stad omdat we het al druk genoeg hadden met andere dingen: het werken aan onze deugden, het studeren, het afhalen van levensmiddelen en het huishouden doen. Dit uitstapje zou een welkome afwisseling op de dagelijkse sleur betekenen. *Maar het is wel een sleur die zekerheid biedt*, bracht ik mezelf in herinnering. Weer werd ik overvallen door een gevoel van benauwdheid, en ik rechtte mijn schouders.

Adonis Magellan vertelde ons wat de excursie allemaal inhield. We zouden horen hoe onze part, onze bestuurlijke eenheid, functioneerde binnen het Europese Rijk.

'Ik wil jullie vragen om voor volgende week deze tekst te lezen.' Op ons beeldscherm verscheen een bestand.

Tot mijn verbazing hoorde ik een klok slaan. Was de les nu al voorbij?

En ja, de veel te jonge humanitus perfectus wierp ons een betoverend lachje toe en nam afscheid met de woorden: 'Tot volgende week

donderdag op het station, spoor vijf. Wie nog vragen heeft, mag me die altijd stellen.’ Daarna verliet hij het lokaal even snel als hij binnen was gekomen.

‘Anna Tanna! Doe je mond dicht, sla je aantekeningen op en kom mee naar Psychologie!’

Felix probeerde me alweer in het rond te commanderen. Ik wierp hem een kwade blik toe.

‘Vond je hem niet geweldig?’ Ik probeerde niet al te enthousiast te klinken.

‘Geschiedenis leek me altijd al een interessant vak, maar hij lijkt er helemaal bezeten van te zijn. Ik vind hem alleen veel te glad, te jong en te strijdlustig.’ Hij grijnsde breeduit. ‘Ik vond al dat gezever over het culturele erfgoed en zo nogal bombastisch en overdreven. Ik heb het liever eenvoudig.’

Ik keek hem aan, ontzet dat hij zo vernietigend over een humanitus perfectus durfde te oordelen. Als de schoolleiding hierachter zou komen...

‘Wees maar niet bang, Anna Tanna, dit houd ik allemaal voor me. En ik zal ook tegen niemand zeggen dat zijn gezicht maar één keer uit de plooi raakte, namelijk toen jij tegen hem zat te stotteren.’

Ik haalde uit met mijn vuist en raakte hem midden op zijn bovenarm, maar hij lachte vrolijk naar me. Zo zou Felix nog mijn ondergang worden. Waar was mijn zelfbeheersing gebleven?

Hierna lieten we het onderwerp Adonis Magellan gelukkig rusten en vroeg Felix me naar onze opdracht voor Psychologie. Ik drukte mijn duim tegen het werkstation en besepte toen pas dat ik helemaal geen aantekeningen van de les had gemaakt. Ik was veel te geboeid geweest door de voordracht van Adonis.

Toen we, op weg naar onze volgende les, haastig door de grijze gangen liepen, barstte mijn hoofd bijna uit elkaar van alle vragen die de les bij me had opgeroepen. Het liefst was ik nu meteen naar de schoolbibliotheek gelopen om de antwoorden op te zoeken, maar dat moest wachten. Ik wilde eerst mijn gedachten op een rijtje zetten. Ik had nog een lange dag te gaan en moest daarna snel terug naar huis.

Bij de gedachte aan thuis werd ik overvallen door een loodzware vermoeidheid, en opeens begreep ik hoe de mensen in de middeleeuwen zich moesten hebben gevoeld.

Het was al donker toen ik eindelijk het humanium verliet en op weg ging naar huis. Dunne mistflarden hingen nog steeds – of opnieuw? – rondom de huizen. Ik huiverde en trok mijn schouders op.

‘Hé, Anna Tanna! Nog een fijne avond!’

Felix trok op de voor hem kenmerkende manier zijn wenkbrauwen op, waardoor zijn ogen een vrolijke uitdrukking kregen, en sloeg toen met ferme passen de weg naar het studentenhuus in. Al snel werd hij door het donker opgeslokt. Nu was ik helemaal alleen.

Hoe eerder ik thuis was, hoe beter. Ook in het donker kon ik zonder problemen de weg naar huis vinden. In ons stadsdeel werd de school verlicht, maar waren de overige straten donker. Vandaag leek het licht van de sterke schijnwerpers het humanium niet eens te kunnen bereiken omdat het door de talloze witte neveldruppels werd opgezogen.

Toen ik langs het donkere straatje liep, moest ik weer denken aan de vreemde ontmoeting van die ochtend. Door alle opwinding over mijn eerste geschiedenisles was ik de bedelaar, de man zonder benen, helemaal vergeten. Onwillekeurig vertraagde ik mijn pas. Ik tastte naar het briefje in mijn zak.

U zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u bevrijden.

Die korte zin stond nu al onuitwisbaar op mijn netvlies gegrift.

Snel pakte ik mijn zaklantaarn en liet de lichtstraal door het straatje gaan, nog voordat ik besepte dat ik naar de gehandicapte man zocht. Ik wist dat het niet aardig was om hem zo te beschrijven, maar mijn interesse was gewekt. Als ik echter had verwacht dat die man ergens in het straatje weggedoken onder een stel kranten en kartonnen dozen zou liggen, als een zwerver uit een roman, dan werd ik nu teleurgesteld.

Het straatje was verlaten. Alleen in het midden was een grote donkere vlek op de kinderkopjes te zien. Voorzichtig liep ik die kant op, alsof ik er aan een onzichtbaar touw naartoe werd getrokken. De lichtstraal van mijn zwakke zaklantaarn viel op een donker plasje dat nog niet helemaal was opgedroogd. Hier had iemand bloed verloren. *Veel bloed*, ging er door me heen.

Ik rilde. Geboeid keek ik naar de bloedvlek, alsof ik daardoor de man zonder benen tevoorschijn kon toveren. Snel keek ik over mijn opgetrokken schouders. Opeens voelde het alsof tientallen ogen naar me keken en leken de muren van het straatje op me af te komen. Ik deinsde terug. De bloedvlek was nog niet helemaal opgedroogd. Wat was hier eerder vandaag gebeurd?

Eindelijk leek het leven terug te keren in zowel mijn hersens als mijn benen. Ik draaide me snel om rende weg, alsof ik door een stel wilde honden achterna werd gezeten. Ik hoefde er niet lang over na te denken, maar besepte instinctief dat het bloed van 'mijn' bedelaar was.

'De waarheid zal u bevrijden...'

Ik drukte mijn handen tegen mijn oren. De zaklantaarn viel met zo'n harde klap op de vuile straat dat het zwakke licht doofde. Ik bleef meteen staan en bukte me om de lantaarn op te rapen. Daarna rende ik in het donker verder.

'Loop snel door...' 'Je leven hangt ervan af...'

Hij leek het zijne te hebben verloren. Die woorden waren de raad geweest van een stervende man. Deze gedachte was bijna niet te verdragen, maar ik kon me niet voorstellen dat iemand zo'n bloedverlies kon overleven.

Na drie minuten hard hollen kwam ik aan bij het gebouw waar ik woonde. Ongewoon opgelucht rende ik de trap op en bleef hijgend voor de deur van de woning staan. Ik leunde tegen de muur en probeerde op adem te komen.

Ik had me nooit kunnen indenken dat ik nog eens een dag als vandaag zou beleven. Na mijn eerste geschiedenisles was ik heel erg opgewekt geweest, maar de onheilspellende ontdekking in het straatje had daar korte metten mee gemaakt. En nog steeds had ik het gevoel dat ik werd achtervolgd en in de gaten gehouden.

Ik keek naar de donkerbruine voordeur, die als de toren van het humanium voor me opdoemde. Zoals elke dag weer leek er een donkere deken van het deurkozijn te vallen, die zich rond mijn schouders wikkelde.

Ik probeerde dat gevoel van me af te schudden, maar zelfs de opwinding over deze dag kon geen einde maken aan die somberheid. Geen briefje met 'waarheid' – ik huiverde even – geen geschiedenisles, geen opdracht voor psychologie en zelfs geen – nu sloeg mijn hart een slag over – Adonis... Niets of niemand kon ook maar iets veranderen aan wat ik elke dag weer moest doorstaan.

Opeens voelde ik me de eenzaamste mens op aarde. Juist vandaag viel het me extra zwaar om mijn hand uit te steken en mijn duim tegen de scanner op de deur te drukken. Achter die deur wachtte elke dag hetzelfde. Zo opwindend en ongewoon vandaag was geweest, zo voorspelbaar was de situatie achter deze vreselijke deur. Niemand, behalve ik, wist wat er elke dag op me wachtte. Felix wist van niets, de schoolleiding al helemaal niet. Niemand. Dit was mijn duistere geheim. De deur ging met een klikkend geluid een klein stukje open. Kou en een bedompte lucht kwamen me tegemoet. Ik slaakte een zucht, zette me inwendig schrap en liep naar binnen.

'Hallo?' riep ik zacht. Ik deed de deur achter me dicht.

Geen antwoord.

Ik struikelde over een stapel oude bibliotheekboeken die ik naast de voordeur had gelegd en trok zuchtend een lelijk gezicht. Alweer had ik er niet aan gedacht om het lesmateriaal van het humanium op te ruimen zoals ik het tijdens de lessen Orde had geleerd.

Discipline is niet iets wat zomaar uit de lucht komt vallen, sprak ik mezelf moed in, waarmee ik een basisregel uit de lessen 'Orde is het halve werk' aanhaalde. Toch had ik het gevoel dat ik had gefaald. Kon ik nog wel iets goed doen? Eigenlijk had ik het diploma voor Orde helemaal niet verdiend als ik op een normale dag nog niet eens mijn eigen huis netjes kon houden.

Morgen is er weer een dag, hield ik mezelf voor, terwijl ik geërgerd de boeken oprapte. Een slecht geweten was wel het laatste wat ik nu kon gebruiken. Ik was immers ook maar een mens? Mijn ogen raakten langzaam gewend aan de kille duisternis. In het enige bed in onze eenkamerwoning, dat aan de andere kant van het vertrek stond, kon ik een vorm onderscheiden die onder de deken opgerold lag.

Weer slaakte ik een zucht. Hoe ging het vandaag met haar? Was dit een van haar betere dagen? Lag ze te bibberen in de klamme kilte van de onverwarmde woning? Ik liep naar het bed en keek naar de donkere schaduw voor me. De vorm bewoog zich aarzelend.

'Moeder,' fluisterde ik.

'Ja,' mompelde ze.

Opluchting. Ze zei iets tegen me. Misschien had ze vandaag een van haar goede dagen.

Al mijn hele leven woonde ik samen met mijn moeder in deze donkere stadswoning. Sinds de dood van mijn broer waren we nog maar met ons tweeën. Niemand scheen van het bestaan van mijn moeder te weten. Niemand vroeg me ooit naar haar. Het was net alsof elk spoor van haar was uitgewist.

'Hoe gaat het?' vroeg ik zacht.

'Goed.'

Haar stem was een zwakke fluistering. Ik legde de boeken op de lessenaar van mijn werkstation en deed het zwakke lampje aan dat de kamer in een schemerig licht dompelde. Mijn moeders roodbruine haar lag als een waaier rond haar hoofd op het kussen. Ze deed haar ogen open en keek me met een intense blik aan. Ik slikte verrast. Wanneer had ze voor het laatst haar ogen opgedaan en me zo aangekeken? Door de diepe rimpels rond haar mond en ogen leek ze veel ouder dan ze was, maar in haar donkere haar was nog geen spoorje grijs te zien.

Ik keek naar haar afgetobde, ingevallen gezicht, dat net een masker van was leek omdat ze zo lang niet buiten was geweest, en naar haar verkrampte schouders waarop de last van de hele wereld leek te rusten.

In haar ogen, die de kleur van gepelde hazelnoten hadden, was vandaag voor de verandering een sprankje licht en een zekere rust te zien. Mijn broer had net zulke ogen gehad. Nu ze me zo aankeek, had ik het gevoel dat ze recht in mijn ziel keek. Wat was er vandaag toch aan de hand? Fronsend trok ik mijn jas uit.

'Ik heb je broer vandaag gezien. We hebben met elkaar gepraat.'

Ik rolde vertwijfeld met mijn ogen en slaakte een zachte zucht. Het sprankje hoop doofde. Ze zat opnieuw in haar droomwereld. Dat was niets nieuws, maar het was wel ongebruikelijk dat ze daar heel even uit ontwaakt was. Ik voelde een steek van ongeduld en woede en smet mijn jas neer op een stoel. Vandaag werd ik echt enorm op de proef gesteld. Ik ademde diep in, zoals ik dat tijdens de lessen over geduld had geleerd. Daarna raapte ik in gedachten mijn ongeduld bijeen, stopte het in een denkbeeldige kruik en maakte die met een kurk dicht.

Zo, dat is beter, dacht ik.

Vandaag waren het in elk geval mooie dromen geweest, en wie weet zou het weldra beter met haar gaan. Misschien vormde deze dag het begin van een positieve, lichte fase. Toch voelde ik dat de bitterheid aan mijn hart knaagde. Waarom ik? Waarom moest ik naast de zware taak van het bereiken van verlichting ook nog voor een moeder zorgen die zwaar ziek was en van wie niemand mocht weten dat ze bestond?

Toen mijn broer vijf jaar geleden afscheid van ons had genomen, had hij die verantwoordelijkheid op mijn jonge schouders gelegd, en sindsdien dreigde ik eronder te bezwijken.

‘Mama! Je moet uit bed komen en wat bewegen, je weet hoe belangrijk dat is.’

Ze keek me vol belangstelling aan, maar verroerde geen vin. Ik liep naar de badkamer, deed de deur achter me dicht en ging op de rand van de badkuip zitten. Zo bleef ik, met mijn ogen dicht, zitten wachten totdat mijn emoties tot bedaren waren gekomen.

Soms wenste ik dat ik een heel ander leven had, maar het laatste wat mijn broer me duidelijk had gemaakt, was: ‘Niemand mag weten dat mama bij ons woont. Dat mag je tegen niemand zeggen.’

Ik had hem plechtig moeten beloven dat ik mijn mond zou houden. Toen hij ten slotte verdween om nooit meer terug te keren, was ik als meisje van vijftien helemaal op mezelf aangewezen. Niemand vroeg zich af of een jong meisje het alleen kon redden. Vanaf dat moment haalde ik gewoon elke dag hetzelfde rantsoen aan levensmiddelen op bij het voedseluitgiftepunt als toen mijn broer nog leefde, zodat mijn moeder en ik niet zouden verhongeren. Het scheen niemand op te vallen. Er werden geen vragen gesteld.

Af en toe keek een oudere vrouw uit de buurt me onderzoekend en vol medelijden aan, maar het was tegenwoordig niet ongewoon dat jonge mensen er alleen voor stonden. Toen de peacemen voor betere leefomstandigheden voor de jeugd hadden gedemonstreerd, had de regering laten weten dat jonge mensen in zowel het apollinische als het dionysische onderwijs genoeg kennis konden opdoen om voor zichzelf te kunnen zorgen. En daarmee was de kous af.

Voordat ik op mijn zestiende naar het humanium was gegaan, had ik de voorbereidende school bezocht, waar we hadden leren lezen, schrijven, rekenen en koken en waar we in onze vrije tijd in de kas aardappels hadden geteeld die de bevolking moesten voeden. Ik

was blij dat ik dat achter de rug had. Ik had al op jonge leeftijd geleerd om voor mezelf te zorgen.

Hoewel ik voortdurend werd geplaagd door zorgen over mijn zieke moeder kreeg ik geen woord over mijn lippen wanneer ik de schoolleiding of mijn zogenaamde geestelijk begeleider in vertrouwen wilde nemen. Ik mocht de laatste wens van mijn overleden broer niet naast me neerleggen. Ik was aan mijn zieke moeder gewend geraakt, en dat ze ziek was, stond als een paal boven water.

Sinds ik aan het humanium studeerde, had ik mijn schaarse vrije tijd in het archief doorgebracht, op zoek naar informatie over geestelijke aandoeningen. Ik had gelezen dat men alle psychische ziekten had uitgeroeid, en hetzelfde gold voor aids en kanker. Maar er moesten uitzonderingen zijn. Er hoorden immers ook geen gehandicapten meer te zijn... En toch had ik vandaag een man zonder beznen gezien.

Door mijn onderzoek was ik gesterkt in mijn vermoeden dat mijn moeder aan een 'bipolaire stoornis' leed. Al tijdens mijn vroege jeugd had ze last van hevige stemmingswisselingen gehad. Na een hyperactieve fase vol overdreven enthousiasme en rusteloze activiteit volgde altijd een periode van diepe neerslachtigheid. Ik wist nog dat ze, toen mijn broer nog leefde, vaak dagenlang huilend en apathisch in bed was blijven liggen.

De laatste tijd was ze vooral zwaarmoedig en toonde ze geen gevoelens. Ze had zich in zichzelf teruggetrokken als een slak in zijn huisje. Misschien was de bipolaire stoornis op de achtergrond nog altijd aanwezig, maar ik vroeg me af of ze misschien vooral chronisch depressief was. Ik was geen arts. Ik kon haar niet helpen. Het gebrek aan energie en het duffe voor zich uit staren... Soms kon ik er niet langer met een onbevangen blik naar kijken. Soms werd ik simpelweg heel erg kwaad op mijn moeder.

Het *chemondrion* was een soort ziekenhuis in onze stad waar allerlei ziekten werden behandeld die door de mazen van het net van de systematische uitroeiing waren gekropen. Ik had al vaak naar het grote gebouw op de heuvel zitten kijken en gewenst dat ik mijn moeder daarnaartoe kon brengen. Ik kon haar echter niet overhalen. Ze wilde niet.

Ik had gehoord dat in het chemondrion onder andere hersenziekten met elektroden werden behandeld. In een wetenschappelijk artikel had ik gelezen dat men had ontdekt dat alle psychische aandoe-

ningen door middel van deze methode konden worden uitgebannen en dat dergelijke behandelingen ook nu nog af en toe werden aangeboden. De laatste wens van mijn broer telde voor mij echter nog altijd zwaarder dan mijn behoefte om mezelf uit mijn gevangenis te bevrijden, en ik had al mijn pogingen om mijn moeder over te halen gestaakt.

Soms probeerde ik me een leven met een gezonde moeder voor te stellen. Misschien had het er voor ons allebei beter uitgezien als ze niet altijd nee had gezegd tegen mijn pogingen om haar leven te verbeteren. Dan had ze niet de hele dag met haar ogen dicht in bed hoeven door te brengen en had ik naast mijn studie aan het humanium en mijn huishoudelijke taken iets meer tijd gehad om tiener of gewoon mens te zijn.

En ik had iemand gehad met wie ik kon praten. Vroeger had ik mijn moeder nog over mijn dagindeling verteld en geprobeerd haar belangstelling op te wekken, maar de dialoog was inmiddels veranderd in een monoloog die alleen nog in mijn gedachten te horen was.

Naarmate mijn studie vorderde, zwakte mijn panische wanhoop echter af. Inmiddels probeerde ik mijn situatie de baas te worden met helder denken, gezond verstand en de kennis die ik tijdens mijn studie opdeed.

Nu ik over dit alles nadacht, voelde ik opnieuw dat mijn verantwoordelijkheden als een zware last op mijn schouders drukten. Mijn armen leken aan mijn lijf te zijn vastgebonden, en mijn plan om in de badkamer tot rust te komen, was in elk geval mislukt. Ik slaakte een zucht en liep de badkamer uit.

‘Anna!’ Mijn moeder keek me vragend aan. ‘Ik weet dat het maar een droom was, over je broer, maar hij zag er zo echt uit dat ik dacht hij dat hier was.’

Ze klonk zo hulpeloos en verward dat het opeens voelde alsof iemand mijn keel dichtkneep. Ik kon geen woord uitbrengen en probeerde de brok weg te slikken. Versuft dacht ik terug aan de tijd dat mijn moeder nog leven in zich had gehad. Toen mijn broer nog had geleefd.

Die brok in mijn keel liet zich niet zomaar wegslikken. Ik dacht aan wat ik tijdens een les Zelfbeheersing had geleerd: ‘Toon nooit je gevoelens! Een mens onderscheidt zich door beheersing. Tranen zijn een teken van zelfmedelijden. Gedraag je als mens, dan kun je het volgende niveau bereiken.’

Ik slikte uit alle macht, pakte mijn moeder bij haar schouders en trok haar overeind.

‘Goed,’ zei ik, zo opgewekt als ik kon, ‘vertel me eens wat je hebt gedroomd.’

Enigszins gerustgesteld omdat ik mezelf inderdaad kon beheersen, hielp ik mijn moeder uit bed. Mijn belangstelling verbaasde haar zo dat ze me verwonderd aankeek. Ik leidde haar langzaam naar de tafel in het vertrek waar de keuken was en gaf haar een bordje met dunne havermoutpap van de dag ervoor. Ik pakte haar hand zachtjes vast en streek zoals gewoonlijk over het stompje van haar rechterduim, die ze op jonge leeftijd had verloren. Medelijden vulde mijn hart.

Mijn moeder lepelde zonder trillen de versterkende vlokken op. Ze was blijkbaar vergeten dat ik haar naar haar onsamenhangende dromen had gevraagd en stortte zich met opvallend veel eetlust op haar bordje.

Weer werd ik gegrepen door een merkwaardig gevoel van woede en machteloosheid omdat ik niets aan mijn moeders toestand kon veranderen, en snel verruilde ik het keukentje voor mijn werkstation. Ik moest mezelf zien af te leiden voordat het me te veel werd en ik deed mezelf opnieuw de belofte dat ik na het doorlopen van de zeven zelfontplooiingsniveaus een behandeling tegen bipolaire stoornissen zou ontwikkelen en mijn moeder zou genezen. Ik wilde zo graag dat ze een normaal leven kon leiden.

Ik hield mijn duim tegen de vingerafdrukscanner op mijn werkstation. Ik moest mijn dagelijkse verslag nog schrijven en contact opnemen met mijn geestelijk begeleider. De leerlingen van het humanium bespraken dagelijks de gebeurtenissen van die dag met een vertrouwenspersoon die de school ter beschikking stelde. Die vertrouwenspersonen waren meestal humaniti perfecti of studenten die hun verlichting bijna hadden bereikt.

Mijn vertrouwenspersoon was een vrouw van midden veertig die Aquilina Akbaba heette. Voor zover ik wist, zat ze in de fase vlak voor haar verlichting, en afgezien van mij had ze nog vijf studenten onder haar hoede. Felix noemde de geestelijk begeleiders respectloos ‘het slechte geweten’, maar uitsluitend als we alleen waren.

Om ons volgende niveau te kunnen bereiken, moesten we elke dag verantwoording afleggen over onze prestaties en op elk moment bereid zijn om onze dag verder toe te lichten. Ik sprak elke avond na thuiskomst van het humanium met Aquilina Akbaba. Zodra ik de

deur opendeed, kreeg zij automatisch een seintje dat ik thuis was. Meestal gaf ze me dan nog een kwartiertje de tijd, maar als ik daarna niet snel mijn gezicht op de display liet zien, kreeg ik een berisping.

Toch mocht ik Aquilina wel. Ze was weliswaar erg streng, maar ze had hart voor onze maatschappij, en aan alles was te merken dat ze haar leven aan de hand van de vier pijlers had ingericht. Ze was mijn grote voorbeeld. Als ik dacht aan hoe ik over twintig jaar wilde zijn, stelde ik me voor dat ik, net zoals zij, jonge studenten zou begeleiden. Eerst moest ik echter het volgende zelfontplooiingsniveau zien te halen.

Mijn moeder zat bedaard en iets zachter dan zo-even te eten. Ze leek te begrijpen dat ze stil moest zijn om te voorkomen dat Aquilina lucht van haar zou krijgen. *Mijn moeder is niet dom, ze is alleen maar ziek*, sprak ik mezelf moed in. Toen zocht ik contact met Aquilina.

‘Goedenavond, studente Tanner.’

Omdat een echte lach niet wilde lukken, toverde ik een ingestuurd lachje tevoorschijn. ‘Goedenavond, meesteres Akbaba.’

‘Hoe was je dag?’ Op de display zag ik dat ze haar lange, donkere haar vandaag in een strenge knot had opgestoken. Door haar antracietgrijze blazer had ze iets van een soldaat die op wacht stond.

‘Goed,’ zei ik glimlachend.

Mijn dag was altijd goed. Ik wilde immers geen aftrek van punten vanwege een slecht humeur.

‘Hoe waren de lessen?’

Toen ik over de geschiedenisles vertelde, hoefde ik geen enthousiasme te veinzen. Ze toonde belangstelling voor mijn opdrachten en voor de omgang met mijn medestudenten. We spraken vooral over het humanium en de lessen die ik die dag had gevolgd. Maar ze stelde ook vragen over het niveau dat ik al had afgesloten omdat de school er zeker van wilde zijn dat ik mijn studiepunten voor het eerste niveau nog altijd verdiende. Door de gebeurtenissen van die dag was ik een beetje uit mijn evenwicht geraakt en niet zo geconcentreerd als gewoonlijk.

‘Ben je soms zenuwachtig, studente Tanner?’ vroeg Aquilina op achteloze toon.

‘Nee hoor!’ zei ik geruststellend, terwijl ik een nog bredere lach liet zien. ‘Alleen een beetje opgetogen vanwege mijn eerste geschiedenisles.’

‘Hoe was de nieuwe humanitus perfectus?’

Ik voelde dat ik begon te blozen. Mijn hart zwol op en mijn lach verdween even.

‘Bijzonder goed tegen zijn taak opgewassen.’ Ik probeer zo onbewogen mogelijk te klinken. Dat lukte, en ik was bijzonder trots op mezelf.

Vervolgens vertelde ik haar iets over de inhoud van de les, maar ik liet natuurlijk achterwege dat ik het erg warm had gekregen van zijn uiterlijk. Misschien stond ik inderdaad op het punt om voor het eerst van mijn leven ziek te worden. Mijn vingers trilden en werden soms bijna zonder aanleiding koud en klam.

De lach van meesteres Akbaba werd moederlijk en warm. Op de een of andere manier leek ze te merken dat dit geen gewone dag voor me was. Ik mocht haar wel, concludeerde ik opnieuw. Mijn lach werd oprecht en de twijfel viel van me af.

Toen ze me vroeg wat mijn plannen voor die avond waren, vertelde ik dat ik mijn dagelijkse rantsoen wilde ophalen en nog wat meer over bipolaire stoornissen wilde lezen. Ze reageerde bemoedigend en drukte me op het hart om de vier pijlers van onze maatschappij nooit uit het oog te verliezen. Haar enthousiasme was motiverend, en op eens wist ik weer dat ik me op de goede weg bevond.

Streng keek ik naar de stapel omgevallen boeken naast me. Ik moest leren om orde in mijn leven te scheppen.

Ik rechtte mijn schouders en we babbelden nog wat over het nieuws van die dag. Het gesprek deed me goed. Aquilina was iemand die mijn wereld begreep. Ze was veel rustiger dan Felix en toonde meer belangstelling dan mijn moeder. Zonder mijn dagelijkse gesprekken met haar was ik allang vereenzaamd.

Ten slotte wenste ze me een goede avond en sloot ik het communicatieprogramma af.

De lach verdween van mijn gezicht toen ik voelde hoe moe de gebeurtenissen van die dag me hadden gemaakt. Bovendien besepte ik dat ik haar niets over mijn ontmoeting met de bedelaar had verteld. Misschien had ik een paar liefdadigheidspunten kunnen verdienen als ik had gesproken over mijn menslievende wens om een bedelaar iets te geven. Ik fronste. Ik was ook vergeten dat ik iemand naar de precieze betekenis van waarheid en het kruis had willen vragen. Ook dat moest wachten tot morgen. Ik was doodmoe.

Ik had geen trek meer en wilde zonder iets te eten in bed kruipen.

Moeder had in elk geval wel iets gegeten. Ze zat nu roerloos op haar stoel voor zich uit te staren. Verzonken in haar depressie.

Ik onderdrukte een geeuw. 'Tijd om naar bed te gaan, mama,' mompelde ik, me bewust van het ironische feit dat ze nog maar een half uur geleden was opgestaan. Maar ze had toch niets te doen. Opruimen moest wachten tot morgen, en mijn studie ook. Nu wilde ik alleen nog maar slapen.

Toen ik naast mijn moeder in bed lag, kon ik de slaap echter niet vatten en lag ik naar het plafond te staren. In gedachten zag ik mijn broer voor me. Waarom had mijn moeder die pijnlijke wond opengegeten? Ik was zijn zwakker wordende lachje niet vergeten. 'Muisje', zo had hij me altijd genoemd. Mijn broer Michael was het middelpunt van mijn leven geweest. We hadden samen gelachen, gehuild en grappen bedacht. En toen was het ongeluk gebeurd.

'Je broer is onder de trein gekomen.'

Een vertegenwoordiger van het stadsbestuur had bij ons voor de deur gestaan en dat nieuws met zware stem medegedeeld.

'Hij heeft het overleefd en wordt nu in het chemondrion behandeld.'

Toen ik Michael na de aardappeloogst had willen bezoeken, was ik bij de ingang tegengehouden.

'Je broer is overleden. We dachten dat hij het wel zou halen, maar de longziekte is hem fataal geworden. We kunnen het niet verklaren. We dachten dat de longziekte na de Grote Pest uitgeroeid was, maar er schijnt een nieuwe variant het Europese Rijk binnengedrongen te zijn. We stonden machteloos.' De arts keek me met droevige ogen aan.

'Mag ik hem zien?' had ik met een dun stemmetje gevraagd.

'Meisje, je weet toch dat we de lijken van degenen die aan de longziekte sterven meteen verbranden?'

Ik had als verlamd tegenover de arts gezeten en gewacht totdat het nieuws tot mijn verstand zou doordringen. Het onvoorstelbare was gebeurd. Michael Tanner. Hij was zo zinloos aan zijn einde gekomen. De dood had hem van me afgepakt en had met zijn doodshoofd smerig naar me gelachen en me bespot. Ik huiverde.

De gedachten tolden door mijn hoofd. Michael, mijn lieve broer... Adonis, het prachtige schepsel... Een scheut adrenaline ging door me heen. Onrustig lag ik te woelen.

Toen ik droomde, zag ik echter geen honingkleurige ogen voor me,

maar felblauwe exemplaren: 'Ga op zoek naar de waarheid! Je leven hangt ervan af! Je leven... je leven... hangt ervan af!'

De man zonder benen verdween in een plas bloed waarboven een licht, stralend kruis te zien was dat me leek te roepen.